Lietas arhīva Nr. C-1013-21/14
ECLI:LV:RIRT:2021:0913.C33383720.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2021.gada 13.septembrī

Rīgas rajona tiesa,
tiesnese I.Jaunzeme,
ar tiesas sēdes sekretāru E.K.Graudiņu un tulku Ē.Lāci,
piedaloties prasītājam /pers. A/ (*/pers. A/*) un atbildētājam /pers. B/, tā pārstāvim /pers. C/,
atklātā tiesas sēdē izskatīja civillietu /pers. A/ (*/pers. A/*) prasībā pret /pers. B/ par parāda piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītājs/pers. A/ (*/pers. A/*) cēla tiesā prasību pret atbildētāju /pers. B/ par parāda piedziņu.

[2] Prasība, ar tās precizējumiem 2020.gada 19.oktobrī, 2021.gada 19.februārī, 16.martā un 20.jūlijā, cita starpā pamatota ar šādiem argumentiem.

[2.1] Prasītājs 2020.gada 10.janvārī aizdeva atbildētājam naudas līdzekļus 30 000 *euro* apmērā, par ko, atbildētājs parakstīja parādzīmi. Aizdevuma atmaksas termiņš tika noteikts līdz 2020.gada 1.martam. Atbildētājs aizdevumu nav atmaksājis, nav informējis par atmaksas kavēšanās iemesliem un nav lūdzis pagarināt aizdevuma atmaksas termiņu.

[2.2] Atbildētājam 2020.gada 30.aprīlī nosūtīta pretenzija par parāda nekavējošu atmaksu, bet ne vēlāk kā līdz 2020.gada 14.maijam. Atbildētājs atbildēja uz pretenziju, ka parādu neatzīst.

[2.3] Interpretējot līguma noteikumus, jāņem vērā tajā esošo vārdu un izteicienu burtiskā nozīme. Parādzīme, kas datēta ar 2020.gada 10.janvāri, apliecina atbildētāja parādsaistības. Parādzīmē nav norāžu, ka tā būtu saistīta ar citām pušu savstarpējām attiecībām. Atbildētāja iesniegtie dokumenti lietā nav saistīti ar parādzīmi. 2020.gada 1.janvāra līgumā nav norādes par parādzīmi, darījumi ir noslēgti dažādos laikos un ar dažādiem mērķiem.

[2.4] Prasītājs lūdz tiesu piedzīt no atbildētāja 15 000 *euro* un tiesāšanās izdevumus.

[3] Tiesā 2020.gada 20.jūlijā saņemtajos atbildētāja paskaidrojumos, ar tā papildinājumiem 2021.gada 29.aprīlī, prasība netiek atzīta par pamatotu. Paskaidrojumi cita starpā pamatoti ar šādiem argumentiem.

[3.1] Starp pusēm pastāvošais strīds izriet no tā, ka atbildētājs būdams SIA "/SIA nosaukums/" /amats/ mēģināja, uzlabot sabiedrības finansiālo stāvokli un norēķināties ar kreditoriem, tādējādi 2020.gada 30.augustā pārdeva prasītājam par 29 000 *euro* sabiedrībai piederošu nekustamo īpašumu. Vienlaikus ar pirkuma līgumu apsolīja prasītājam viena gada laikā no līguma noslēgšanas dienas atpirkt šo īpašumu par 30 000 *euro*.

[3.2] 2020.gada janvāra sākumā atbildētājs saprata, ka nevar izpirkt nekustamo īpašumu par norunāto cenu un attiecības ar prasītāju pasliktinājās. Vienojās, ka atradīs naudu pirmajai iemaksai 10 000 *euro* apmērā un prasītājs pārdos šo īpašumu. Par atlikušo summu puses vienojās, ka parakstīs un izsniegs prasītājam parādzīmi par 30 000 *euro*. Parādzīmes parakstīšanas mērķis nebija aizdevuma saņemšana, bet uzskatāma par priekšnoteikumu jeb pat pielikumu vai papildinājumu pušu starpā 2020.gada 16.janvārī noslēgtajam darījumam - pirkuma līgumam.

[3.3] 2019.gada 30.augustā noslēgtais pirkuma līgums kalpoja kā nodrošinājums prasītāja izsniegtajam aizdevumam SIA „/SIA nosaukums/", bet 2020.gada 16.janvāra pirkuma līgums kopā ar 2020.gada 10.janvāra parādzīmi - kā šī nekustamā īpašuma izpirkuma līgums.

[3.4] Līguma 2.1.punktā līdzēji vienojās nekustamā īpašuma pirkuma maksu noteikt 10 000 *euro* apmērā, bet atbilstoši līguma 3.1.punktam - ka īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu pāriet pircējam līdz ar līguma noslēgšanas dienu. Prasītājs atzīst, ka summa ir samazinājusies, jo prasība celta par mazāku summu, nevis kā norādīts parādzīmē. Līdz ar prasītāja veikto nekustamā īpašuma pārdošanu trešajai personai, nesaskaņojot to ar atbildētāju un, neizbeidzot ar atbildētāju noslēgto pirkuma līgumu, atbildētāja saistība izpirkt nekustamo īpašumu ir izbeigusies un parādsaistību pret prasītāju nav.

[4] Tiesas sēdē prasītājs uzturēja prasību, ar tajā norādīto pamatojumu un lūdza to apmierināt. Papildus paskaidroja, ka uztur šādu prasības summu, jo no atbildētāja nevarēs piedzīt parādzīmē norādīto summu - 30 000 *euro*. Tādējādi nevēlas maksāt lielāku valsts nodevu, jo tērēs vairāk naudas līdzekļu.

[5] Tiesas sēdē atbildētāja pārstāvis prasību neatzina par pamatotu un lūdza to noraidīt, uzturot paskaidrojumos norādītos argumentus. Papildus paskaidroja, ka 2020.gada janvārī prasītājs uzstājīgi pieprasīja atbildētājam atdot parādu 30 000 *euro* apmērā, tāpēc tika parakstīta parādzīme. Atbildētājs naudu nebija saņēmis, tikai pēc tam saņēma detalizētu aprēķinu par summu 38 000 *euro*. Puses vienojās, ka atbildētājs samaksā 10 000 *euro* par pirkuma līgumu, bet 30 000 *euro* par parādzīmi un visas finansiālās problēmas ir atrisinātas.

Motīvu daļa

[6] Noklausījusies lietas dalībnieku paskaidrojumus tiesas sēdē un pārbaudījusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

[7] Atbildētājs 2020.gada 10.janvārī izsniedza parādzīmi par 30 000 *euro* skaidras naudas saņemšanu no prasītāja, un apņēmās atmaksāt saņemto naudu, ne vēlāk kā līdz 2020.gada 1.martam (lietas 12.-13.lapa).

[8] Atbildētāja ieskatā, pēdējam nav parādsaistību pret prasītāju, jo parādzīmes būtība esot, ka atbildētājs samaksā prasītājam 10 000 *euro* un atpērk no tā nekustamo īpašumu, bet par atlikušo summu - 30 000 *euro*, paraksta parādzīmi. Parādzīme, esot bijis priekšnosacījums pirkuma līguma noslēgšanai. Esot pie notāra prasītājs ir atteicies parakstīt nostiprinājuma lūgumu, ar kuru atbildētājs iegūst īpašumtiesības. Pēc kā, prasītājs nekustamo īpašumu ir pārdevis trešajai personai un nav izpildījis ar pirkuma līgumu uzņemtās saistības pret atbildētāju. Tādējādi atbildētāja ieskatā, starp pusēm nepastāv darījuma un parāda.

[9] Atbilstoši Civillikuma 1934.pantam, aizdevuma līgums ir reāllīgums, jo aizdevuma līguma noslēgšanas būtisks priekšnoteikums ir naudas vai lietas nodošana aizņēmēja īpašumā.

[10] Civillikuma 1431.pants noteic, ka akta parakstīšana, vienalga, vai tas attiecas uz pašu parakstītāju vai trešo personu, uzskatāma par piekrišanu šim aktam, ja tā saturs parakstītājam bijis zināms un ja viņam tajā tiesiskā darījumā, uz kuru akts attiecas, ir personīga interese un ierunas tiesība. Stiprinot civiltiesisko attiecību stabilitātes principu, Civillikuma 1432.pants noteic, ka tas, kas noteikti izteic savu piekrišanu, tas ar to ir pieņēmis darbību ar visām

tās tiesiskām sekām un nevar vairs vēlāk savu piekrišanu ierobežot.

[11] Civillikuma 1504.pants noteic, ka darījumu iztulkojot jāskatās uz darījumā lietoto vārdu nozīmi, un ja tie nav divējādi saprotami, tad tie cieši jāievēro, ja vien nepierāda, ka tie nesaskan ar dalībnieku gribu.

[12] Atbildētāja parakstītā parādzīme paredz noteiktas naudas summas - 30 000 *euro*, kas izteikta arī vārdos, atdošanu prasītājam līdz noteiktam termiņam - ne vēlāk kā līdz 2020.gada 1.martam. Minētie noteikumi ir skaidri un nepārprotami. Dokumentā lietoto vārdu nozīme apliecina, ka naudas summa atbildētājam nodota, tādējādi pēdējam jāievēro tas, par ko tas vienojies ar prasītāju. Atbildētājs pašrocīgi piekritis un parakstījis parādzīmi, līdz ar to, viņam bija iespēja izdarīt ierunu sakarā ar notikušo darījumu, tā izvairoties no juridiskajām sekām, ja tās nesakrita ar atbildētāja patieso gribu un faktiskajiem apstākļiem.

[13] Judikatūrā nostiprināta atziņa, ka akta, kurā bez ierunām fiksēti kādi juridiski nozīmīgi fakti, parakstīšanu nav pamats aplūkot kā parastu formalitāti jeb darbību, kas nekādas tiesiskas sekas nerada. Gluži otrādi, ar akta parakstīšanu tiek nodibināta prezumpcija, ka akta parakstītājs no brīvas gribas ir izteicis piekrišanu dokumentā atspoguļotajam darījuma saturam (*Senāta Civillietu departamenta 2017.gada 21.aprīļa spriedums lietā Nr.SKC?181/2017 un 2018.gada 19.februāra spriedums lietā Nr.SKC-7/2018*).

[14] Civilprocesā pastāv dispozitivitātes princips, kur lietas dalībnieks var pats izvēlēties, ar kādiem procesuāliem līdzekļiem aizstāvēt savas intereses. Saskaņā ar Civilprocesa likuma 93.panta pirmo daļu un 96.panta piekto daļu, tiesa pierādījumus neiegūst, bet pamato spriedumu uz lietas dalībnieku iesniegtajiem pierādījumiem un tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem.

[15] Tiesai nav pamata uzskatīt, ka atbildētāja griba iesaistīties darījumā nebūtu radusies brīvi - bez maldības, viltus vai spaidiem (Civillikuma 1440.pants), vai, ka starp pusēm nebūtu panākta galīga vienošanās par darījuma - aizdevuma līguma - būtiskām sastāvdaļām, jo parādzīme ir apliecinājums par aizdevuma saņemšanu un apņemšanos atmaksāt noteiktu naudas summu noteiktā termiņā. Nav pamata uzskatam, ka atbildētājs, parakstot parādzīmi, nebūtu paudis saskaņotu gribu, kas nepieciešama aizdevuma līguma noslēgšanai.

[16] Civilprocesa likuma 178.panta otrajā daļā noteikts, ka pret rakstveida pierādījuma patiesīgumu nevar iebilst persona, kas to pati parakstījusi. Šī persona var apstrīdēt šo pierādījumu, ceļot atsevišķu prasību, ja paraksts dots vardarbības, draudu vai viltus ietekmē.

Atbildētājs nav apstrīdējis parādzīmi prasības tiesvedības kārtībā, līdz ar to, atzīstams, ka atbilstoši Civillikuma 1533.pantam puses ir vienojušās par darījuma būtiskajām sastāvdaļām, ar nolūku savstarpēji saistīties. Tādējādi aizdevuma līgums uzskatāms par galīgi noslēgtu un atzīstams par tiesīgu, spēkā esošu un pusēm saistošu. Un atbildētāja iebildumi pret šā pierādījuma - parādzīmes, patiesīgumu nav ņemami vērā.

[17] Civilprocesa likuma 167.panta trešā daļa noteic, ja puse atsakās atbildēt uz jautājumu par strīdīgiem apstākļiem vai izvairās dot paskaidrojumus par tiem, tiesa var pieļaut, ka puse šos apstākļus neapstrīd. Tiesas sēdē prasītājs, neatbildot uz atbildētāja pārstāvja uzdotajiem jautājumiem, atsaucās uz viņam esošu disleksiju.

[17.1] Lietā iesniegtais konta pārskats un maksājuma uzdevums par 30 000 *euro* naudas izmaksu (lietas 42., 45., 50., 95. un 107.lapa) apliecina, ka prasītājam 2018.gada 21.decembrī bija parādzīmē norādītā naudas summa. Un kā tas izriet no tiesas sēdē prasītāja sniegtajiem paskaidrojumiem tā glabājās seifā. Apliecināja, ka vairākkārt no sava bankas norēķinu konta izņēma lielas naudas summas. Prasītāja iesniegtajā pārada aprēķinā adresētā atbildētājam, nav saprotams, kādiem mērķiem noteikta naudas summa aizdota (lietas 78., 81. un 82.lapa).

[17.2] Ievērojot Civilprocesa likuma 178.panta otro daļu un to, ka ar lietā esošajiem pierādījumiem nav konstatējamas tādas darījumu attiecības, kas būtu pamats uzskatam, ka ar parādzīmi pielīgtais parāds nav jāatdod vai, ka parādzīme būtu saistīta ar tiesiskajām attiecībām, kas izriet no 2020.gada 16.janvāra un 2018.gada 30.augusta pirkuma līgumiem (lietas 36.-38. un 75.-77.lapa), nav būtiskas nozīmes, kāds pamats bijis saistībai un šajā sakarā iesniegtais /SIA nosaukums/ konta pārskats (lietas 121.-122.lapa).

[18] Atbilstoši Civillikuma 1587.pantam tiesīgi noslēgti līgumi ir jāpilda. Civillikuma 1588.pants noteic, ka viena puse nevar atkāpties no līguma bez otras piekrišanas pat arī tad, ja pēdējā to neizpilda, un tādēļ, ka viņa to neizpilda.

[19] Kreditoram ir tiesība prasīt un sagaidīt, ka parādnieks tam par labu izdarīs konkrētu darbību, kam ir mantiska vērtība. Atbilstīgi parādniekam ir pienākums šo darbību izdarīt (*Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskā redakcijā. - Rīga: Mans Īpašums, 1998, 15.lp.*). Minētais izriet no Civillikuma 1401.panta. Saskaņā ar Civillikuma 1402.pantu saistību tiesības rodas vai nu no tiesiska darījuma vai no neatļautas darbības, vai pēc likuma.

[20] Saskaņā ar Civillikuma 1943.pantu aizņēmējam jāatdod tādi pati summa vai tāds pats daudzums, kādu viņš saņēmis. Atbildētājs ir brīdināts par parādsaistību neizpildi, kam, pēdējais iebilda (lietas 16.-17., 31.-32. un 33.-35.lapa). Atbilstoši Civillikuma 1838.pantā noteiktajam, atbildētājs nav iesniedzis pierādījumus parāda samaksai, tādējādi prasība ir pamatota un apmierināma.

[21] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu no atbildētāja par labu prasītājam piedzenama valsts nodeva 772,36 *euro* (lietas 9. un 54.lapa) un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 5,37 *euro* (lietas 11.lapa). Ievērojot Civilprocesa likuma 204.^{1}panta pirmās daļas noteikumus, atbildētājam nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 8.panta pirmo daļu, 92.-97., 189.-193. un 204.^{1}pantu, tiesa

nosprieda

prasību apmierināt.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu /pers. A/ (*/pers. A/*), personas kods /personas kods/, parādu 15 000 *euro*, valsts nodevu 772,36 *euro* un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,37 *euro*, kopā 15 777,73 *euro* (piecpadsmit tūkstoši septiņi simti septiņdesmit septiņi *euro* un 73 centi).

Samaksa veicama /pers. A/ (*/pers. A/*) bankas norēķinu kontā /konta numurs/, AS "Swedbank".

Noteikt tiesas sprieduma labprātīgu izpildi 10 dienu laikā no tā likumīgā spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 20 dienu laikā no tā pasludināšanas dienas Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas rajona tiesā.

Tiesnese I.Jaunzeme